

Çok Uzun Bir Yazı 3 Nisan 1963 de 27 Mayıs'ın Hürriyet Ve Anayasa Bayramı Olmas

– Sami Biber · 03 Nisan 2021

ÇOK UZUN BİR YAZI--3 NİSAN 1963 de 27 MAYIS'IN HÜRRİYET VE ANAYASA BAYRAMI OLMASI

Bugün "27 Mayıs 1963 den 1980 İhtilali sonrasında hazırlanan 1982 Anayasasına kadar on dokuz yıl bayram olarak kutladığımız 27 Mayıs Hürriyet ve Anayasa bayramını kim ya da kimler bayram yaptı?" Diye yüz kişiye sorsak sanırım yüzü de " Tabii ki Cumhuriyet Halk Partisi" Diyeceklerdir ama işin aslı hiç de öyle değildir.

İşin aslı 3 Nisan 1963 Tarihi itibariyle TBMM Çatısı altında bulunan bütün siyasi partiler el ele hatta gönül gönüle vermişler ve 3 Nisan 1963 de 27 Mayıs'ın- 27 Mayıs 1963 den itibaren- Hürriyet ve Anayasa Bayramı" olarak kutlanmasına dair kanun çıkartmışlardır.

Yani tüm siyasi partiler 27 Mayısın Bayram olması gerektiği yönünde oy kullanmışlardır.

Bu arada bu kanun teklifinin hiç bir işe yaramayacağını düşündüğü için oy vermek istemeyen ve vermeyen de olmuştur ama bunlar parmakla gösterilecek kadar azdır.

Şimdi gelin doğrudan doğruya 3 Nisan 1963 tarihine gidelim ve o gün kimler ne konuşmuşlar 27 Mayıs nasıl Hürriyet ve Anayasa bayramı olmuş bir bakalım.

TBMM TUTANAK DERGİSİ

DÖNEM : 1 CİLT: 15 Altmışaltıncı Birleşim

3.4.1963 Çarşamba

6. – Ulusal bayram ve genel tatiller hakkındaki 2739 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı (1/224) (S. Sayısı: 127) (1)

BAŞKAN – Geçen Birleşimde kanunun öncelik ile görüşülmesi kabul edilmiş. İdi. Kanunun tümü üzerinde söz istiyenlere sıra ile söz vereceğim.

Sayın Cevad Odyakmaz.

C. K. M. P. GRUBU ADINA CEVÂD ODYAKMAZ (Sivas)

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; 27 Mayıs gününün Hürriyet ve Anayasa Bayramı olarak kabulü hakkında birinci Karma hükümet tarafından hazırlanarak Yüce Heyetinize sevk edilmiş'bulunan kanun tasarısını C. K. M. Partisinin desteklemeğe kararlı bulunduğunu belirtmekle söze başlayacağım.

Bilindiği gibi C. K. M. Partisi demokratik hak ve hürriyetlere dayanan hukuk devleti nizamını bütün müessese ve icaplan ile kurmak ve yaşatmak amacı ile siyasi hayatına başlanmış ve bu uğurda çetin mücadeleler yapmış bir partidir. Partimiz bu mücadelelerine bayrak yaptığı fikir ve prensipleri daha ilk günden itibaren teker teker programında göstermiş, teşkilini istediği müesseseleri umumi efkâr karşısında yıllarca savunmuştur. Kanun tasarısının bütün kalbimizle iştirak ettiğimiz gerekçesinde belirtildiği üzere bu fikir, prensip ve müesseseler esasen Türk milletinin; bir buçuk yüz yıldan beri tahakkunu istediği ve bu yolda geçmiş nesillerin birçok hallerde canları ve kanları pahasına müdafaa edegeldikleri nizamın temel unsurlarıdır.

Diye başladı konuşmasına ve

Bu hak ve hürriyetlerin dünya var oldukça var olacak olan asil Türk milletiyle beraber yaşamasını ve bu Anayasanın yüzyıllarca ömürlü olmasını Cenabıhak'tan diler, yeni bayram gününün milletimize hayır getirmesini partimiz adına temenni ederiz. Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN – C.-H. P. Grubu adına Sayın Paksüt.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ GRUBU ADINA EMİN PAKSÜT (Ankara) –

Muhterem arkadaşlarım,

Diya başladığı konuşmasında uzunca bir girişten sonra

Muhterem arkadaşlarım, 27 Mayıs gününü Türk Milleti 27 Mayıs 1960 sabahı kutladı. O zamanı hatırlayanlar bilirler ki, memleketteki hava umumi bir bayram havası idi. Atatürk'ün «yurtta sulh, cihanda sulh,» prensibini ruhunun derinliklerinde hisseden bir millet olarak, bütün teminatıyla hukuk nizamını kurmak için, meşruiyetini kaybetmiş bir iktidarın yıkılışının millet için bir bahtiyarlık devri açacağını müdrik olarak 27 Mayıs gününü kutladık.

27 Mayısın Birinci yıldönümü, Kurucu Meclisin çalışmalarının en mühim kısmını teşkil eden, Anayasanın kabul edildiği güne raslar. Bir ihtilâl sonrasında, en geniş bir temsil imkânı sağlanmak suretiyle meydana getirilmiş olan Kurucu Mecliste, Anayasa 27 Mayıs 1961 günü kabul edildi.

O gün yapılmış olan bir törenle, millet emrinde olan bir Meclisin kabul etmiş olduğu ve hukuk düzenini

gerçekleştiren bir Anayasa sebebiyle, 27 Mayıs 1961 de de bayram yapıldı. Sonra bildiğiniz gibi, bu memlekette kimsenin, dürüstlüğü ve serbestisi üzerinde münakaşa edemeyeceği, bir seçim ile, millî iradenin tecellisi imkânını sağlayan 15 Ekim seçimleri yapıldı; millet iradesini-kullandı ve Yüksek Meclisiniz böylece millî iradenin tecelligâhı olmak imkânını buldu. Ne sayesinde? Böyle bir Anayasaya sahib olduğumuz için. Türkiye, böyle bir Anayasa ile idare edildiği için. Şimdi, bu Meclisin bütün partileri, Mecliste vazife gören bütün siyasi partiler; iktidarda olsunlar, muhalefette olsunlar, demokratik düzenin vazgeçilmez unsurları olarak kabul ediliyorlar. Niçin? Çünkü, bu Anasa böyle diyor. 57 nci madde böyle kabul ediyor da onun için.

27 Mayısın bayram olduğu zevkine ve şuuruna varmamak için, hukuk devletine karşı olmak lâzımdır. Vatandaş haklarına karşı olmak lâzımdır, devletin meşruiyetine karşı olmak lâzımdır. Türk Milletinin şerefini temsil eden gençliğine, ordusuna yani millete karşı olmak lâzımdır. (Bravo sesleri)

Diye devam etti.

Bir müddet daha konuştuğuktan sonra

Türk Milletinin hayatında, nice nice mesut ve bahtiyar günlerin geleneğine inanarak, böyle bir tasarıyı hazırlayan Koalisyon Hükümetlerine ve böyle bir tasarı üzerinde müspet oyunu kullanacak olan Parlâmento üyelerine teşekkürlerimi arz ederim

Cümleleriyle noktaladı.

BAŞKAN – Y. T. P. Meclis .Grupu adına Sayın Nihat Su.

Y. T. P. MECLİS GRUPU ADINA NİHAT SU (Antalya)

Sayın Başkan, Büyük Türk Milletinin çok şerefli vekilleri, aziz arkadaşlarım;

Diye başladığı uzunca konuşmasını

Sözü fazla uzatmaya lüzum yok, 27 Mayıs felsefesi, 27 Mayısın gayesi 27 Mayısın amacı bellidir, tesbit edilmiştir. Bu itibarla Y. T. P. samimiyetinin ifadesi, düşüncelerinin berraklığı ve vicdanının paklığı gibi bu kanuna beyaz oy verecektir, arkadaşlar. Hepinizi hürmetle selâmlarım. (Alkışlar)

Cümleleriyle sona erdirdi

BAŞKAN – Adalet Partisi Meclis Grupu adına Sayın Ömer Faruk Saraç.

A. P. GRUBU ADINA ÖMER FARUK SARAÇ (Elâzığ)

Büyük Meclisin sayın üyeleri,

Evvel emirde, Adalet Partisi Millet Meclisi Grubunun, Hükümetten gelen, 27 Mayısın Hürriyet ve Anayasa Bayramı olarak kabulü teklifini müspet olarak karşıladığını ifade etmek isteriz. (Ortadan ve sağdan alkışlar)

Diye başladı konuşmasına, bir hayli konuştuktan sonra

Biz Adalet Partisi olarak bu memleketin, aziz milletimizin, 27 Mayısın temel mesnedi olan kardeş kavgası içine sürüklenmesini istememekteyiz. Filhakika bu arzu edilmeyen neticeyi Türk Milletinin asla kabul etmeyeceğini katiyetle bilmekteyiz. Bu mesuliyete tahammül edebilecek bir zihniyetin mevcudiyetine de asla ihtimal vermiyoruz. Bu (kanunla, memlekette, 38 sayılı Tedbirler Kanununun hedef ve gayesi olan millî huzur've sükûn ve kardeşlik havası; tesis olunabilire, elbette ki memleket hesabına, memnun ve minnettar oluruz.

Diye devam etti.

" Hiçbir parti tarafından siyasi istismar vasıtası olunmamalıdır. Çünkü, bu artık tarihe mal olmuş, müşterek mebde-i harekettir. Ancak, tekraren ifade edelim iki, grup olarak teklifin kabulünü ve bu kısa mütalâa ve temennilerimizle, bu kanun tasarısının aziz milletimiz ve memleketimiz için hayırlı olmasını arz ederim. Hürmetlerimle. (Alkışlar)

Cümleleriyle sona erdirdi.

BAŞKAN – Millet Partisi Grubu adına Sayın Ömer Zekâi Dorman.

M. P. GRUBU ADINA ÖMER ZEKÂÎ DORMAN (İstanbul)

Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlarım; mâruzâtımız kısa olacaktır.

Asırlık hak ve hürriyet mücadelemizi, hukuki sahada hedefine ulaştıran bugünkü Anayasamızın, milletçe kabul edilmiş meşru temeli olan 27 Mayısın, millî bayramlarımız arasına ithalini- teklif eden kanun tasarısını Millet Partisi Meclis Grubu memnuniyetle karşılamaktadır. (Alkışlar) Bütün temennimiz, yeni Anayasayı yaşatma azmimizin ifadesi olan bu bayramın birleştirici bir hava içinde kutlanması ve milletimiz için hayırlı olmasıdır. (Alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Şefik inan.

ŞEFİK İNAN (Çanakkale)

“Muhterem arkadaşlarım!”

Diye başladığı çok uzun konuşmasında Osmanlı devletindeki Demokrasi hareketlerinin anlatımından başladı. Tanzimat Fermanı, Islahat fermanı gibi kendisine göre yenilikçi hareketlerden bahsederken bu hareketlerin aydınlar tarafından konan teşhisle keyfi yönetime baş kaldırı olduğunu vurguladı. II. Abdülhamit döneminde ilan edilen Meşrutiyetin yine II. Abdülhamit tarafından kaldırıldığını, memleketin 30 sene tam bir istibdat ile yönetildiğini, sonrasındaki 31 Mart olayını, ancak 31 mart olayının da keyfi yönetim sorununu halledemediğini anlattı.

Sonrasında olayı Cumhuriyetin ilanına, halifeliğin kaldırılışına, İlk çok partili yönetim girişimlerine getirdi ve nihayet 27 Mayıs İhtilalin her memlekette görülen askeri bir hükümet dsrbesi olmadığını, Atatürk ilke ve inkılaplarının korunması için yapıldığını vurguladı ve sözlerini

“27 Mayıs Hürriyet ve Anayasa Bayramı, milletimize ve onun göz bebeği aydın Atatürk gençliğine mutlu 'olsun.” Cümleleriyle noktalandı.

BAŞKAN – Fahir Giritlioğlu.

FAHİR GİRİTLİOĞLU (Edirne) – Vazgeçtim efendim. (Bu milletvekili söz istediği

ABDURRAHMAN ALTUN (Kırklareli) – Kifayet takriri vardır, onun oya konmasını rica ediyorum., Çünkü 6 kişi konuşmuştur.

BAŞKAN – Riyasetin böyle bir takrirden haberi yoktur efendim, henüz Riyasete gelmemiştir. Buyurun, Sayın Saadet Evren.

SAADET EVREN (İstanbul)

Muhterem arkadaşlarım!

Huzurumuza gelen bir kanun olması itibariyle pek tabiidir ki, kanun prosedürüne tabi olacaktır. Yani buna rey verenler de olacaktır, rey vermeyenler de. Bir tarafın diğer tarafı bariz hatlarla itham ve telin etmesini pek tabiidir ki, Meclis içindeki fikri tesamuh hisleriyle bağdaştırmaya imkân görmediğim gibi, mühim olan meselenin de, Müslümanlığın şartı gibi, dil ile ikrar değil, kalb ile tasdik olduğunu öncelikle kaydetmek isterim. (Sağdan, bravo sesleri)

Muhterem arkadaşlar, memleketimizin içinde bulunduğu, durumun tes'ide müsaide olmadığı kanaatindeyim. Anayasa rejimi ve Devlet düzeni bakımından ibret, teessür ve teessüfle dolu, buhranlı olarak geçirdiğimiz günlerde, kadim bir tâbirle, ağız var dili yok, nefesi var canı yok olan Hükümetin mücadele sahası tenhalaşınca, zembereğinden boşanmış gibi ortaya çıkarak, hâdiselerin münakaşasından, tahlilinden ve muhasebesinden önce Meclis huzuruna bir tedbiri müessire olarak bir bayram kanuniyle çıkmış olmasını eseri idrakindeki za'fa hamlediyorum. Hâdiselerin vatandaşlar ve taraflar üzerindeki çeşitli aksülâmelleri henüz taze ve ayakta iken ve Hükümetin çok âdil, çok tarafsız bir tutumla kampları yatıştırmak, ifratları izale etmek gibi bir vazifesi mevcut iken, Meclis murakabe hakkını kullanır kullanmaz, daha atik, tetik davranarak çok önceden verilmiş bir kanunun, meselenin esasını değiştirip şekle raptetmek suretiyle, Meclisin huzuruna getirilip âdeta bir demokles kılıcı gibi dikilmesini ifratları tefrite götüren bir tutum olarak kaydediyor ve bunu tahrikin bir ucunda da Hükümetin kendisinin bulunduğu hususundaki kanaati şahsiyeme bağlı delillerden biri addediyorum.

Diye başladığı konuşmasını " Binaenaleyh, getiriliş sebebine, getiriliş zamanına binaen bu kanun hakkında oy kullanmayacağımı arz etmek istiyorum, efendim, bu kadar." Cümlesi ile noktalandı.

BAŞKAN" — Yeterlik önergesi vardır, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa Ulusal Bayram ve Genel Tatiller hakkındaki 2709 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı üzerindi; kâfi miktarda konuşulmuş ve konu aydınlanmıştır. Bu sebeple müzakerenin yeterliğini arz ve teklif ederim. İstanbul- Kırklareli Sabri Vardarlı ,Abdurahman Altuğ

BAŞKAN —Müzakerelerin yeterliğini oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Yeterlik önergesi kabul edilmiştir.

Kanunun tümü üzerindeki görüşmeler bu şekilde bitmiştir. Maddelere geçilmesini oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir. Önergede ivedilik teklif edilmiştir. Kabul edenler... Etmeyenler... İvedilik kabul edilmiştir.

Maddeleri okutuyorum : Ulusal Bayram ve genel tatiller hakkındaki 2739 sayılı Kanuna ek Kanun

MADDE 1. — 27 . 5 . 1935 tarihli ve 2789 sayılı Kanunun ikinci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir : H) Hürriyet ve Anayasa Bayramı; 26 Mayıs öğleden sonra başlar ve 27 Mayıs günü devam eder.

BAŞKAN — 1 nci madde üzerinde söz isteyen var mı? Olmadığına göre 1 nci maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... 1 nci madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – 2 nci madde üzerinde söz isteyen var mı? Olmadığına göre 2 nci maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MELÎH KEMAL KÜÇÜKTEPEPINAR (Adana) – Sayın Reis, söz istiyorum, tümü üzerinde

BAŞKAN – 3 ncü maddeyi okutuyorum.

MADDE 3. – Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Maddeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Tümü üzerinde, lehte ve aleyhte birer kişiye söz vereceğiz.

Buyurun Sayın Başbakan.

BAŞBAKAN İSMET İNÖNÜ (Malatya)

Muhterem arkadaşlarım, Ulusal Bayram Kanunu üzerinde Büyük Meclisin, bütün partileri ile yürekten mutabık oldukları bir anda, söz söylemeye lüzum kalmamıştı. Biraz evvel konuşan -milletvekillerinin sözleriyle bu 'kanunun bitmesini arzu etmedim. Siyasi vaziyetimiz üzerinde birçok şüpheler ve tereddütler gösteren milletvekilini temin ederim.

Siyasi vaziyetimiz sağlam bir yoldadır Eğer yakın zamanda olan hâdiseler, kendisinde bu kadar karanlık ve yersiz mülâhazalar nasıl etmişse bunları, daha bir gün sabredip, Cuma günü ıgenel görüşmede bütün mülâhazaları ile 'birlikte söyler ve kendisine, Hükümet adına, mesul olanlar ayrı ayrı cevap verirdi. Billhasa, muhatap tuttuğu Başbakan, demokratik rejimin bu memlekette yürüyebileceğine, yürüyebilmesi için büyük mesafeler ve 'başarılar kazanıldığına yürekten* samimiyetle inanmaktadır.

1 seneden, 1,5 seneden beri atlatılan güçlüklerin hududu yoktur. Bu güçlüklerin yenilmiş olması; ihtilâlden çıkmış, intikal devrine girmiş her hangi bir memlekette, daima küçük görülmiyecek derecede ehemmiyetli neticelerdir. Muhterem arkadaşlarım, memlekette siyasi havanın bozulmasının sebebi olan tahrikler durmalıdır. Büyük intikal hamleleri içinde olan bir memlekette bu gördüğümüz hâdiseler olabilir. Fakat siyasi hayatımız büyük bir tekâmüle doğru ilerliyor. Siyasi hayatımız, memlekete huzur, ikbal ve saadet verecek sağlam zeminleri mutlaka bulacaktır. Biraz evvel konuşan ve karanlık mülâhazalarını söyleyen milletvekili emin olsun, şimdi kabul buyurduğunuz kanunun bugüne kaçlar geç kalması intikal devresinin devam etmesindedir. 27 Mayıs gününü Hürriyet ve Anayasa Bayramı ilân etmek ihtilâlden bir hafta sonra veya seçimden bir hafta sonra yapılacak bir iş değildir. Bütün siyasi partilerin, bütün vatandaşların, 27 Mayıs Bayramı Kanununun el birliği ile yürekten ve lüzumlu bir kanun olarak çıkmasına inanması için bu kadar zamanın geçmesi, tekâmülün zaruri bir şartı idi. (Ortadan, bravo sesleri ve alkışlar) O neticeye vardık. Bütün siyasi partiler bu temelde birleşmek zarureti

kavradılar. Şimdi kanunun kabulü günüdür. Bu kanunu kabul etmekle memlekette huzuru tesis ve vatandaşlar arasında anlaşmayı ilerletmek için büyük bir adım atmış olacaksınız. Sizleri tebrik ederim arkadaşlarım. (Ortadan ve sağdan alkışlar)

BAŞKAN – Aleyhinde konuşan arkadaş olmadığına göre, kanunun tümünün- açık oylamaya tabi tutulması hakkında bâzı önergeler var. Onları okutacağım.

Sonrasında mecliste açık oylama yapılır ve 5 Nisan 1963 de 27 Mayıs da Hürriyet ve Anayasa bayramı olarak Milli bayramlarımız arasına girer.

“Ben bu meclis tutanağının tamamını okumak istiyorum” Diyenlar aşağıdaki linke müracaat edebilirler.

https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/MM_/d01/c015/mm__01015066.pdf